

Datum: 28.11. 2025.

Broj: 02-06-1044

FARSA I IZIGRAVANJE PROCEDURA: VIJEĆU MINISTARA UPUĆEN NACRT ZAKONA O VSTV IAKO KONSULTACIJE JOŠ UVIJEK TRAJU

Sarajevo, 28. novembar 2025. godine – Nacrt Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću (VSTV), koji je upućen u javne konsultacije, ne predstavlja korak naprijed, već rizik od daljeg urušavanja nezavisnosti pravosuđa. Na to sve, Nacrt Zakona se našao na dnevnom redu Vijeća ministara i prije nego što su konsultacije okončane, što ukazuje na izigravanje procedura, te da su javne konsultacije samo farsa.

Kada je riječ o sadržaju Nacrta, odnosno verzije koja se nalazi na javnim konsultacijama, umjesto da otkloni ranije identifikovane probleme, nacrt ih dodatno osnažuje kroz, između ostalog, učvršćivanje etničke kvote u članstvu Vijeća, koje postaju trajno pravilo. Pored toga, zadržava se princip po kome se unaprijed utvrđuje raspodjela pozicija u odnosu na etničku pripadnost i instituciju iz koje se kandiduju nosioci pravosudnih funkcija, što je do sad u praksi već dovelo do manipulacija radi namještanje pozicija.

Umjesto da etničke kvote budu privremeni korektivni mehanizam, kako je preporučila Venecijanska komisija, nacrt ih trajno ugrađuje u zakon, čime one postaju trajno pravilo za izbor članova VSTV-a. Prelazne odredbe čak ostavljaju mogućnost da kvote ostanu na snazi do potencijalnog članstva u EU, pa i nakon toga, čime se dugoročno učvršćuje praksa izbora članova najvažnijeg pravosudnog tijela po etničkoj pripadnosti, umjesto stručnosti, iskustva i profesionalnog integriteta. Osim što se nacionalna pripadnost postavlja kao trajan instrument kontrole nad radom Vijeća, ovakav oblik političkog uticaja može imati ozbiljne posljedice po njegovu nezavisnost i funkcionalnost u godinama koje dolaze.

Dodatni problem predstavlja činjenica da Pravilnik o postupku žrijebanja po ovom nacrtu donose VSTV i ministarstva pravde na državnom, entitetskom nivou i nivou Brčko distrikta, čime se izvršnoj vlasti daje direktan uticaj na ključni dio postupka imenovanja članova Vijeća, a od sastava Vijeća dalje zavisi primjena svih drugih odredbi zakona.

S druge strane, ključne procedure prepuštaju se podzakonskim aktima, a politički uticaj na izbor članova Vijeća ostaje moguć kroz netransparentne procedure izbora članova koji se biraju van pravosudne zajednice, od strane Vijeća ministara, Parlamentarne skupštine i advokatskih komora FBiH i RS.

Osim ovoga, VSTV bi svojim pravilnicima dodatno uređivao niz suštinskih odredbi koje se tiču sukoba interesa, izbora izbornih komisija, postupaka imenovanja i napredovanja, te pravila za odstupanje od

Udruženje za borbu protiv korupcije "Transparency International" u Bosni i Hercegovini
Reg. Br. UP08-07-1-616/11, Ministarstvo pravde BiH, Sarajevo

Sjedište: Krfska 64e, 78000 Banja Luka, Tel/Fax +387 51 224 521, 216 369, 224520
Ispostava: Zmaja od Bosne 20/1 71000 Sarajevo Tel/Fax +387 33 220 049, 220 047
E-mail: info@ti-bih.org

ti-bih.org | transparentno.ba | prijavikorupciju.org

rang-lista. Ovako širok prostor za proizvoljno odlučivanje članova VSTV o sopstvenim obavezama, nadzoru i procedurama, kao i diskreciji koja se time stvara u pogledu imenovanja, neće doprinijeti jačanju odgovornosti i nadzora. Time se slabi ionako poljuljano povjerenje javnosti u integritet pravosuđa i odgovornost nosilaca pravosudnih funkcija, imajući u vidu dosadašnju praksu u kojoj je VSTV sekundarnim propisima mijenjao smisao zakonskih normi.

Integritet i odgovornost članova Vijeća mogu ozbiljno biti oslabljeni time što se omogućava da članovi Vijeća preuzmu dužnost prije nego što se okončaju provjere imovine i interesa, što dovodi u pitanje zakonitost odluka u čijem donošenju su učestvovali, ako se naknadno dobije negativan nalaz provjera. Uz to, nacrt ne uvodi ni obavezan "period hlađenja" nakon isteka mandata, odnosno zabrane kandidovanja na određene pozicije, što znači da članovi Vijeća mogu odmah konkurisati za pravosudne funkcije o kojima su ranije odlučivali, te praktično vršiti uticaj na sopstveno imenovanje.

Dodatno, rješenje kojim se raniji mandati članova Vijeća, kao i rukovodilaca u sudovima i tužilaštvima, ne bi računali u novo ograničenje mandata, praktično omogućava ostanak istih osoba na pozicijama duže nego što to je dozvoljeno za druge nosioce pravosudnih funkcija, čime se slabe kontrole i mehanizmi za ograničavanje koncentracije moći u pravosuđu.

Transparency International u BiH (TI BiH) je ukazao na ove i druge manjkavosti nacrtu kroz prijedloge za unapređenje koje je uputio Ministarstvu pravde BiH. Ipak, Nacrt Zakona o VSTV se u međuvremenu našao na dnevnom redu sjednice Vijeća ministara, zakazane za 2. decembar, iako su konsultacije još uvijek u toku. Ovo jasno pokazuje da predlagač stavove stručne javnosti ne namjerava uzeti u obzir, a postavlja i pitanje koja će se verzija naći pred Vijećem ministara.

Donošenje najvažnijeg pravosudnog zakona u atmosferi pritiska da se što prije ispune uslovi za početak pregovora sa EU i bez stvarnog prostora i političke volje za kvalitetnu javnu raspravu, nosi ozbiljan rizik trajnog narušavanja vladavine prava u BiH. Umjesto stvarnih reformi stvara se privid brzine djelovanja, dok se ozbiljne manjkavosti predstavljaju kao nešto što će se navodno ispravljati kroz pregovore sa EU. Dosadašnja iskustva usvajanja reformskih zakona na EU putu pokazuju da se loše norme rijetko popravljaju, dok se usvajanjem neadekvatnih rješenja naknadno stvaraju problemi u njihovom provođenju i proizvodi dugotrajna šteta.

Osim toga što su javne konsultacije očigledno provedene samo kao predstava inkluzivnosti, bez stvarne namjere da se prijedlozi razmotre, ovo znači da za usvajanje prijedloga prikupljenih kroz javne konsultacije nema vremena, a da se tekst nacrtu mijenja dok su javne konsultacije još u toku. Informacije o tome šta se tačno našlo pred Vijećem ministara i šta se u konačnici usvoji, neće biti poznate do trenutka kada je već usvojeno i bude kasno za bilo kakve intervencije i učešće javnosti.

TI BiH poziva predlagača da otkloni jasno identifikovane nedostatke, jer zakon u predloženoj formi nije usklađen sa međunarodnim preporukama i može stvoriti dugoročne negativne posljedice po rad pravosuđa. Obzirom da je riječ o jednoj od ključnih reformi u procesu pristupanja Evropskoj uniji, pozivamo i institucije EU da javno komuniciraju očekivanja u pogledu kvaliteta odredbi, nivoa

Udruženje za borbu protiv korupcije "Transparency International" u Bosni i Hercegovini
Reg. Br. UP08-07-1-616/11, Ministarstvo pravde BiH, Sarajevo

Sjedište: Krfska 64e, 78000 Banja Luka, Tel/Fax +387 51 224 521, 216 369, 224520
Ispostava: Zmaja od Bosne 20/1 71000 Sarajevo Tel/Fax +387 33 220 049, 220 047
E-mail: info@ti-bih.org

ti-bih.org | transparentno.ba | prijavikorupciju.org

usklađenosti i “crvenih linija” u vezi sa ovim zakonom, kako bi se spriječile političke manipulacije i zloupotrebe evropskog puta nauštrb nezavisnosti pravosuđa

Udruženje za borbu protiv korupcije “Transparency International” u Bosni i Hercegovini
Reg. Br. UP08-07-1-616/11, Ministarstvo pravde BiH, Sarajevo

Sjedište: Krfska 64e, 78000 Banja Luka, Tel/Fax +387 51 224 521, 216 369, 224520
Ispostava: Zmaja od Bosne 20/1 71000 Sarajevo Tel/Fax +387 33 220 049, 220 047
E-mail: info@ti-bih.org

ti-bih.org | transparentno.ba | prijavikorupciju.org